

A MEGBÉKÉLÉS JEGYÉBEN, MECKÉSETT RECENZIO

Domokos Sámuel: Magyar-román irodalmi kapcsolatok c.
könyvéről

Mottó 1: "A pillanatnyi érdekek által vezetett politika mindig ellentéteket támaszt a népek között; az örök irodalom hivatása viszont az, hogy egy magasabb eszmevilág, az emberiség ereje által hidat verjen a pillanatnyi ellentétek közé."

/Illyés Gyula/

Mottó 2: "Hiszem, hogy csakis a szeretet és a barátság lehet a népek jövőjének hitvallása és kalauza; a román és a magyar nép kulturális együttműködése a leghatásosabb eszközzé válhat a politikai ellenségeskedés hátrányainak kiküszöbölése útján."

/Mihail Sadoveanu/

A magyar és a román irodalom e két ériásamíg 1935-ben nyilatkozott így népeink bonyolult és ellentmondásos kapcsolatáról Josif Vulcan hajdani folyóiratában, a nagyváradi Familia hasábjain, de szavaik akár napjainkban is elhangozhatnak volna. Ugyanilyen időszerű néhány gondolat és észrevétel emez irodalmi kapcsolatok egyik fáradhatatlan munkása, Domokos Sámuel professzor tanulmánygyűjteményéről is, jóllehet négy esztendeje is megvan már, hogy nyomdafestéket látott.

A két idézet ugyanis, talán mondanom sem kellene, Domokos Sámuel kütetének előszavából való és szerves része, valóágos vezérfonala közel félévszázados irodalomtörténeszi, oktatói, bibliográfusi, irodalomszervezői és műfordító pá-

- 4 -

"európai viszonylatban a legtöbbet mi fordítottunk: verseiből több száz fordításunk van és két összes verseit közlő kötetünk is, Kibédi Sándor /1934/ és Franyó Zoltán /1961/ tolmácsolásában". /159-160.lap/

A második fejezet, mely A román népköltészet közép-kelet-európai kapcsolatai címet viseli, már más tematikájú: Domokos Sámuel másik kedvelt szakterületének, a keleteurópai betyárballadák összehasonlító vizsgálatának legjobb eredményeit foglalja füzérbe. Különösen vonatkozik ez A keleteurópai népek betyárballadáira, illetve Az újgörög kleftiszballadák és a román népballadák című tanulmányaira, amelyekről annak idején, az ötvenes évek második felében a kérdéskör román, bolgár, görög és francia szakértői is nagy elismeréssel nyilatkoztak. Nem véletlenül, hiszen a szerző azt a komplex, mindenre kiterjedő, elfogulatlan módszert és szemléletet érvényesítette, mely egyedül alkalmas e bonyolult és számos /nemzeti/ érzékenységet sértő tudományág eredményes művelésére. Az mindenesetre a népköltészetben járatlan olvasók számára is nyilvánvalóvá válik, hogy a közép- és a dél-kelet-európai népek folklórkincsét át- meg átszövik a közös elemek és a hasonló vonások. Ezek szétboncolása pedig nagy szakértelmet és higgadt elemzőkészséget igényel.

Ugyancsak fontosnak érzem a Pintye Gligor kővárvidéki román nemesből lett híres betyárnak szentelt mikrofilológiai pontosságú tanulmányt /Pintye Gligor alakja a mondákban és a betyárballadákban/ és a hazai románság gazdag néprajzi hagyományait feltáró másik két írást is, a kétegyházi Micrița /báránka/-kolindáról, illetve a legendás hírdő méhkeréki

- 5 -

Vasile Curzú kétnyelvű meséiről, amelyeket a szerző 1968-ban értékes kötetben is közzétett.

Végezetül engedtessek meg e sorok írójának is egy emlékfoszlány felidézése: az egyik nagy román írótól, talán éppen a Domokos Sámuel kötetében is hangsúlyosan szereplő, Petőfit, Adyt és Radnótit kongeniálisan megszólaltató Eugen Jebeleanutól egyszer azt kérdezték, mikor fog végre bekövetkezni az oly kívánatos magyar-román megbékélés? A válasz: akkor, amikor Miskolc, Szeged, Pécs, Győr, Szombathely főterein annyi Eminescu-szobor fog állni, ahányat Jasi, Constanța, Craiova, Suceava, Rimnicu-Vilcea piacain Petőfi emlékének emelnek majd /Si non e vero e ben trovato/. Nos, ez az időszak sajnos egyelőre ismét távolodni látszik, de hogy egyáltalán bekövetkezzék, oly szívós építkezésre, olyan időtálló életművekre van szükségünk, mint amilyent Domokos Sámuel vallhat magáénak. /Gondolat Kiadó, Budapest, 1985/

1987. 11. 23.

Borsi-Kálmán Béla